

Saksframlegg

Regnskap etter 2. tertial 2009

Arkivsaksnr.: 09/22939

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til innstilling:

1. Bystyret vedtar å øke anslaget på de frie inntektene med 17 millioner kroner.
2. Bystyret vedtar å redusere budsjetterte inntekter fra momsrefusjon for gjennomførte investeringer med 16 millioner kroner.
3. Bystyret vedtar å yte et tilskudd på 1 millioner kroner til stiftelsen Skistua. Av dette skal 0,5 millioner kroner gå til styrking av likviditeten i stiftelsen og 0,5 millioner kroner til delvis finansiering av rehabilitering av 2. etasje på Skistua.
4. Bystyret vedtar låneopptak på 6,0 millioner kroner til finansiering av ombygging av lokaler til feietjenesten i Tempeveien 23.
5. Bystyret gir rådmannen fullmakt til å foreta nødvendige budsjettkorreksjoner.
6. Bystyret tar for øvrig saksfremlegget om regnskapsrapporten etter 2. tertial 2009 til orientering.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

[... Sett inn saksutredningen under denne linja](#)

1. INNLEDNING

Hensikten med tertialrapporten er:

- å gi et helhetlig bilde av kommunens økonomiske stilling på rapporteringstidspunktet og anslå hvordan resultatet blir ved utgangen av året
- å gi tilstrekkelig informasjon om den økonomiske situasjonen på det enkelte tjenesteområdet og anslag på årsresultatet.
- å forklare årsaker til at det er avvik mellom regnskapet og vedtatt budsjett
- å foreslå tiltak for å avvikle/ redusere avvik
- å gjøre rede for omfang og utvikling av sykefravær og overtallighet
- å rapportere om status for de vedtatte og iverksatte investeringsprosjektene

2. DRIFT

2.1 SAMMENDRAG DRIFT

I tabellen nedenfor presenteres det forventede resultatet for tjenesteområdene for 2009, før og etter tiltak at iverksettes. Årsaker til avvik og forslag til tiltak beskrives i kapittel 2.2.

Tabell 2.1.1 Prognose årsavvik. Tall i 1000 kroner.

	Revidert budsjett	Prognose årsavvik	
		Før tiltak	Etter tiltak
Rådmannen	98 000	0	0
Interne tjenester	254 696	0	0
Andre tjenester under rådm.	32 137	0	0
Skoler	1 191 926	0	0
Barnehager	32 273	4 500	4 500
Barne- og familietjenester	457 994	-2 000	-2 000
Forvaltningstj. helse og velferd	359 412	0	0
Oppfølgingstj. helse og velferd	210 816	0	0
Tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne	409 078	-4 000	-4 000
Helse- og omsorgstjenester	1 200 049	0	0
Plan- og bygningstjenester	25 251	0	0
Miljøtjenester	21 426	0	0
Tekniske tjenester	72 398	0	0
Kultur	266 500	0	0
Eiendomsforvaltning	239 467	0	0
Renter og avdrag	655 000	0	0
Momsrefusjon	211 000	-16 000	-16 000
Frie inntekter	5 271 700	17 000	17 000
Tilskudd til stiftelsen Skistua		-1 000	-1 000
Sum			- 1 500

Samlet tilsier prognosen for året som helhet tilnærmet balanse mellom revidert budsjett og forventet regnskapsresultat. Et sluttresultat for 2009 i tråd med dette vil være et godt og nødvendig utgangspunkt for

Trondheim kommune

2010 og den videre økonomiplanperioden.

Det er likevel viktig å understreke at det for flere av tjenesteområdene fortsatt er knyttet betydelig usikkerhet til prognosene, men totalt sett indikerer situasjonsbildet nå at den samlede aktiviteten er i tråd med de tildelte budsjetttrammer inklusive de tilpasninger som er vedtatt i løpet av året. Jeg vurderer derfor at det ikke er nødvendig å iverksette ytterligere tiltak nå, men vil opprettholde den ekstraordinære innsatsen knyttet til økonomistyring og kontroll som ble innført i 2009.

Som det fremgår er det i denne saken lagt til grunn at det vedtas å yte et tilskudd på til sammen 1,0 millioner kroner til stiftelsen Skistua, jf. formannskapsak 312/09. Nye prognoser for frie inntekter gir isolert sett rom for å yte dette engangstilskuddet.

Merforbruk/mindreinntekter

Prognosene viser at det nå kun er barne- og familietjenesten og tjenester for personer med nedsatt funksjonsevne som forventer et negativt avvik i forhold til revidert budsjett innenfor tjenesteområdene. Det er likevel viktig å understreke at det for flere av tjenesteområdene fortsatt er knyttet usikkerhet til prognosene.

Jeg har nylig lagt frem en sak om den økonomiske situasjonen for stiftelsen Skistua, jf. sak F 312/09. I saken har jeg anbefalt å yte stiftelsen Skistua et tilskudd på 1 million kroner, og foreslå inndekning i regnskapsrapporten etter 2. tertial. Jeg har funnet rom for å finansiere det foreslåtte tilskuddet ved å heve anslaget på de frie inntektene.

Ved utgangen av 2. tertial er det regnskapsført momskompensasjonssinntekter for gjennomførte investeringer som indikerer lavere inntekter ved utgangen av året enn budsjettet. Total er kun 44 prosent av investeringsbudsjettet forbrukt per midten av september. Dette er mindre enn forventet, og det er derfor sannsynlig at momsinnpektene blir lavere enn budsjettet dersom forbruket av investeringsbudsjettet ikke øker betydelig. Jeg har derfor valgt å foreslå å nedjustere anslaget på momskompensasjonssinntekter for gjennomførte investeringer.

Mindreforbruk/merinntekt

Driften av barnehagene synes å få et noe lavere forbruk enn budsjettet. De kommunale barnehagene har hatt sterk fokus på å bringe driften i balanse i løpet av 2009. Det prognostiserte resultatet med grunnlag i regnskapstall etter 2. tertial viser at innsatsen har gitt resultater, og et viktig bidrag for å bringe kommunens økonomi i balanse.

Skatteveksten i de åtte første måneder av året har vært høyere enn tidligere forutsatt. Trondheim har hatt en skattevekst på 9,1 prosent, mens landsgjennomsnittet var på 8,1 prosent. I prognosene for året som helhet har jeg lagt til grunn at veksten avtar i den resterende delen av året, men jeg mener likevel at det er realistisk å forvente en noe høyere skatteinntang enn budsjettet.

Kapittel 2.2 gir en mer utførlig beskrivelse av den økonomiske situasjonen på de enkelte tjenesteområder.

2.2 TJENESTE- OG BUDSJETTOMRÅDER

Rådmannen

Regnskapstall etter 2. tertial viser at aktiviteten er i samsvar med budsjettet, og det forventes balanse ved utgangen av året.

Interne tjenester/Andre tjenester under rådmannen

Tabell 2.2.1 Prognose 2. tertial 2009, Interne tjenester/andre tjenester under rådmannen. Tall i 1000 kroner.

	Revidert budsjett 2009	Prognose årsavvik før tiltak	Prognose årsavvik etter tiltak
Interne tjenester	254 696	0	0
Andre tjenester under Rådmannen	32 137	0	0
Sum interne tjenester	286 833	0	0

Interne tjenester og andre tjenester under rådmannen forventes å gå i balanse ved årets slutt.

I kapittel tre nedenfor er det gitt mer utførlig informasjon om utviklingen innenfor "Det interne arbeidsmarkedet"(DIA).

Skoler

Tabell 2.2.2 Prognose 2. tertial 2009, skoler. Tall i 1000 kroner.

	Revidert budsjett	Prognose årsavvik før tiltak	Prognose årsavvik etter tiltak
Grunnskole	1 224 787	0	0

Prognosen for årsresultatet etter 2. tertial for skoleområdet viser balanse.

Utgiftene til energi har vært høyere enn budsjettet hittil i år og det er også usikkerhet knyttet til utgiftene til skoleskiss. Eventuelle merutgifter forutsettes dekt innenfor gjeldende budsjetttramme.

Barnehager

Tabell 2.2.3 Prognose 2. tertial 2009, barnehager. Tall i 1000 kroner.

	Revidert budsjett	Prognose årsavvik før tiltak	Prognose årsavvik etter tiltak
Barnehager	32 273	4 500	4 500

I forbindelse med revideringen av budsjett 2009, jf sak B 37/09, fikk tjenestområdet tilført til sammen 14 millioner kroner og ved behandlingen av 1. tertialrapport ytterligere 5 millioner kroner. Til sammen er budsjettet til barnehageområdet tilført 19 millioner kroner i 2009 for å kompensere for manglende statlig

Trondheim kommune

fullfinansiering som følge av barnehagereformen.

Prognosen for årsresultatet etter 2. tertial er et lavere forbruk enn budsjettet på 4,5 millioner kroner. De kommunale barnehagene har hatt sterk fokus på å styre mot balanse i løpet av året. Prognosen etter 2. tertial viser at den innsatsen som er lagt ned for å styre innenfor rammen har gitt resultater, og representerer et viktig bidrag for å bringe kommunens økonomi i balanse.

Trondheim kommune

Barne- og familietjenester

Tabell 2.2.4 Prognose 2. tertial 2009, barne- og familietjenester. Tall i 1000 kroner.

	Revidert budsjett	Prognose årsavvik før tiltak	Prognose årsavvik etter tiltak
Barne- og familietjenesten	457 994	-2 000	-2 000

Prognosen for årsresultatet etter 2. tertial for Barne- og familietjenesten er 2 millioner kroner i merforbruk.

Som følge av revideringen av budsjett 2009, jf bystyresak 37/09, ble budsjettet for barne- og familietjenesten redusert med 5,5 millioner kroner, hvorav 3 millioner kroner er knyttet til reduksjon av tiltaksutgifter i barnevernet. Det har imidlertid vært vanskelig å oppnå effekt av flere av de vedtatte tiltakene. Blant annet har samarbeidet med Bufetat om oppretting av mobilt innsatsteam for raskere avklaringer ved akutte plasseringer utenfor hjemmet, ikke kommet i gang på grunn av manglende ressurser både hos Bufetat og i kommunen.

Ved 1. tertial rapporterte Midtbyen forvaltning et merforbruk på barneverntiltak på 4 millioner kroner. Dette merforbruket ble motsvart av anslått mindreforbruk i de øvrige deler av forvaltningen, hovedsakelig i Heimdal forvaltning. Prognosene ved 1. tertial viser seg nå å ha undervurdert kostnadsutviklingen i barnevernet. Regnskapstall etter 2. tertial viser at både Midtbyen og Lerkendal forvaltning sliter med merforbruk på til sammen 10 millioner kroner, mens Østbyen og Heimdal forvaltning melder balanse.

Store deler av merforbruket i forvaltningsenhetene kompenseres i 2009 gjennom både merinntekter og mindreforbruk i tiltaksenhetene innenfor Barne- og familietjenesten (BFT). Denne situasjonen vil ikke vedvare i 2010. Merinntektene i 2009 er ikke permanente, og mindreforbruket i tiltaksenhetene er i stor grad planlagt der det er mulig gjennom bl.a. vakanser, for å bedre den samlede regnskapssituasjonen i BFT for 2009.

Forvaltningstjenester helse og velferd

Tabell 2.2.5 Prognose 2. tertial 2009, forvaltningstjenester helse og velferd. Tall i 1000 kroner.

	Revidert budsjett	Prognose årsavvik før tiltak	Prognose årsavvik etter tiltak
Forvaltningstjenester	360 983	0	0

I bystyresak 37/09, "Revidering av budsjett 2009", ble det avsatt 18 millioner kroner for å håndtere forventet vekst i økonomisk sosialhjelp. Regnskapstallene etter 2. tertial viser at veksten har vært svakt lavere enn anslått etter 1. tertial. Dette skyldes bl.a. at NAV har iverksatt tiltak for å få ned forbruket, samt at de makroøkonomiske utsiktene er mer positive nå enn de var etter 1. tertial.

Det er betydelig usikkerhet knyttet til anslaget på utgifter til økonomisk sosialhjelp for året som helhet, noe som gjør at jeg fortsatt legger til grunn at avsetningen på 18 millioner kroner er nødvendig for å oppnå balanse.

Trondheim kommune

For øvrig viser utviklingen at tjenesteområdet totalt sett oppnår balanse, men med noen avvik på enkeltområder. Jeg nevner her spesielt BPA, der det er stort press på tjenesten. Jeg kommer med en egen sak vedrørende dette i løpet av høsten.

Trondheim kommune

Oppfølgingstjenester helse og velferd

Tabell 2.2.6 Prognose 2. tertial 2009, oppfølgingstjenester helse og velferd.
Tall i 1000 kroner.

	Revidert budsjett	Prognose årsavvik før tiltak	Prognose årsavvik etter tiltak
Oppfølgingstjenester	210 816	0	0

Prognosen pr 2. tertial for oppfølgingstjenester helse og velferd er balanse ved årets slutt.

Tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne

Tabell 2.2.7 Prognose 2. tertial 2009, tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne.
Tall i 1000 kroner.

	Revidert budsjett	Prognose årsavvik før tiltak	Prognose årsavvik etter tiltak
Tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne	409 078	-4 000	-4 000

Prognosen for tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne er et merforbruk tilsvarende 4 millioner kroner. Merforbruket i 2009 må ses i sammenheng med merforbruket i 2008. Nettopp som følge av merforbruk i 2008 fikk mange enheter et budsjettmessig inntrekk i 2009, og det er denne innstramningen virksomhetene ikke har klart å håndtere.

Helse- og omsorgstjenester

Tabell 2.2.8 Prognose 2. tertial 2009, helse- og omsorgstjenester.
Tall i 1000 kroner.

	Revidert budsjett	Prognose årsavvik før tiltak	Prognose årsavvik etter tiltak
Helse- og omsorgstjenester	1 209 458	0	0

Ved utgangen av august tilsier prognosene balanse for 2009. Dette er i tråd med det jeg redegjorde for i 1. tertialrapport og bystyresak 37/09, "Revidering av budsjett 2009". De fleste enheter har nå etablert et driftsnivå som er konsistent med tildelte rammer, men har med seg et merforbruk fra 2008 som det tar tid å få dekt inn. Dette merforbruket mener jeg også det er realistisk å få dekt inn i løpet av året ved gjennomføring av tiltakene det var gjort rede for i saken om revidering av budsjett 2009, jf sak B 37/09. Det er imidlertid grunn til å understreke den store usikkerheten som fortsatt er i prognosene ved utgangen av august.

Kultur

Samlet for hele ansvarsområdet vurderer jeg driften til å være i balanse etter 2. tertial 2009, og prognosene tilsier at nettoutgiften innenfor området vil være i samsvar med tildelt budsjett ved årets slutt.

Trondheim kommune

Kulturenheten har betydelige budsjettreduksjoner i 2009. Enheten arbeider aktivt med kostnadsreduksjoner. De har meldt flere ansatte overtallige, redusert stillingsstørrelser, holder stillinger ubesatte og leier ikke inn vikarer ved sykdom. Enheten melder at de vil holde driften innenfor tildelt budsjetttramme i 2009.

Biblioteket har god kostnadskontroll og melder å være i balanse.

Driften av øvrige tiltak innen kulturområdet er i samsvar med budsjett.

Innvandrerarbeid

Det har i 2009 vært en stadig økende etterspørsel etter tolk. Tolketjenesten har igangsatt ulike tiltak for å redusere de økende kostnadene, men enheten rapporterer at de i 2009 vil få et overforbruk i området 0,5-1 millioner kroner. Driften av Kvalifiseringssenteret for innvandrere (KSI) er i balanse, men utbetaling av introduksjonsstønad (lovpålagte ytelser) til programdeltakerne er høyere enn budsjettet. Dette som følge av at det i snitt er flere programdeltagere enn forutsatt i budsjettet. Merkostnaden er anslått å ligge i intervallet 3 - 5 millioner kroner for 2009. Jeg forutsetter at vi klarer å dekke merkostnadene på Tolketjenesten og KSI med økte statlige tilskudd.

Kirkelig fellesråd

Kirkelig fellesråd melder at driften er i samsvar med budsjett.

Pirbadet

Stiftelsen Trondheim Pirbad rapporterer at de etter 2. tertial har et resultat som er om lag 1,5 millioner kroner bedre enn budsjettet.

Idrett og friluftsliv

Forbruket innenfor idrett og friluftsliv er i samsvar med budsjett.

Byutvikling

Plan- og bygningstjenester

Regnskapstallene etter 2. tertial viser at virksomheten i hovedsak er i samsvar med budsjettet, og det forventes balanse ved årets slutt.

Sammenlignet med situasjonen etter 1. tertial har inntektene ved byggesakskontoret tatt seg kraftig opp de siste månedene. Det antas derfor at underskuddet i 2009 blir på om lag 1 million kroner mot 2 millioner kroner estimert etter 1. tertial. Underskuddet vil bli dekket inn via uttak fra selvkostfondet for Byggesaksbehandling.

Tekniske tjenester

Det forventes at budsjettområdet går ut i balanse ved årets slutt. Dette krever imidlertid at nye tilpasninger gjennomføres. I bystyresak 37/09, "Revidering av budsjett 2009", ble det gjort rede for et forventet merforbruk på driften av veier med 5 millioner kroner, og at dette skulle dekkes inn via interne omdisponeringer. Etter den tid har det kommet nye estimater som tilsier at merforbruket vil bli på 7 millioner kroner. I budsjett 2009 ble det foreslått å slå av gatelyset også om høsten, men grunnet stor motstand har man valgt ikke å gjennomføre det tiltaket. Effekten av tiltaket var estimert til 0,5 millioner kroner. De to siste millioner kronene i merforbruk på driften av veier og 0,5 millioner kroner på gatelyset

Trondheim kommune

er dekket inn via merinntekter på feste/grunnleie og andre interne disponeringer.

Eiendomstjenester

I forhold til tildelt budsjett forventer jeg at Trondheim eiendom med å gå i balanse.

Miljøtjenester

Både Analysesenteret og Miljøenheten, melder at de vil ha et resultat i tråd med budsjett ved årsslutt.

Vann, avløp, renovasjon, feiing og septikk

Renovasjon forventes å gi en merinntekt anslått til 4 millioner kroner og i tillegg om lag 1 million kroner i mindreutgift. Overskuddet, dvs. til sammen 5 millioner kroner, vil bli regnskapsført på selvkostfond.

Avløp forventes få om lag 2 millioner kroner i mindreinntekt og anslagsvis 1 million kroner i merutgift.

Det forventes også at både feie- og septikktjenesten og vann vil gå i balanse i 2009 .

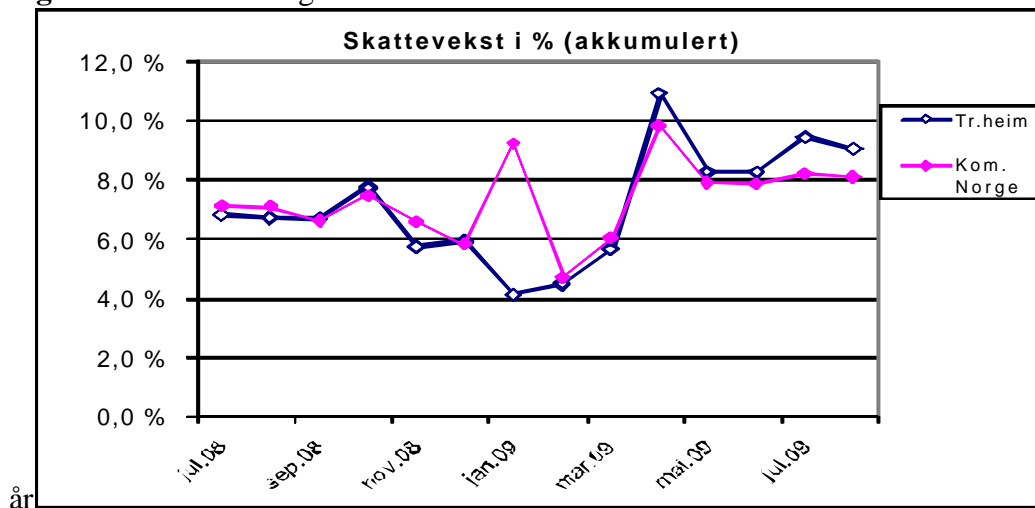
Trøndelag brann- og redningstjeneste

Byutviklingsområdet står som bestiller av brann og redningstjenester. Man har ikke mottatt noen informasjon fra Trøndelag brann- og redningstjeneste som tyder på at forbruk ikke blir som budsjettet.

2.3 OVERORDNEDE INNTEKTER

Frie inntekter

Figur 2.3.1 Utvikling i skatteveksten siste

Skatteinngangen per august 2009 viser at veksten for kommunene samlet har vært på 8,1 prosent.

Trondheim kommune har hatt en skattevekst i de åtte første måneder av året på 9,1 prosent. Dette er en økning i forhold til 1. tertial. I prognosene fremover har jeg lagt til grunn at veksten avtar utover året.

Likevel vil jeg anta at skatteinngangen i år blir noe høyere enn anslaget i Revidert nasjonalbudsjett (RNB).

Ut fra den informasjon vi per i dag har, antar jeg at dette resulterer i at de frie inntektene blir om lag 17 millioner kroner høyere enn lagt til grunn i revidert budsjett.

Momsinntekter på investeringer

Trondheim kommune

Per 2. tertial er det regnskapsført momskompensasjonssinntekter på 106 millioner kroner. Samlet sett er kun 44 prosent av investeringsbudsjettet forbrukt per 23. september. Dette er mindre enn forventet, og momsinnkomstene vil derfor bli lavere enn budsjettet dersom forbruket av investeringsbudsjettet ikke øker betydelig.

Jeg legger til grunn at inntektene resten av året ikke vil ta seg opp mot budsjettet nivå. Det er likevel viktig å understreke at det på nåværende tidspunkt er vanskelig å gi et presist anslag, da man ikke har oversikt over hvor store utbetalinger hvert enkelt prosjekt vil medføre i den resterende delen av 2009.

Foreløpig legger jeg til grunn at om lag 80 prosent av budsjettet for 2009 vil bli brukt, noe som medfører en inntektssvikt på 16 millioner kroner.

2.4 KAPITALUTGIFTER OG KAPITALINNTEKTER

I saken om revidering av budsjettet for 2009, jf sak B 37/09, la jeg frem anslag som viste en reduksjon av netto rente- og avdragsutgiftene tilsvarende 54 millioner kroner i forhold til opprinnelig budsjett.

Ny informasjon om rente- og avdragsbelastningen gir ikke grunn til å endre anslagene som ble gjort i budsjettrevideringssaken.

2.5 ANNET

Pensjonskostnader

Kommunen har mottatt krav om reguleringspremie fra Trondheim kommunale pensjonskasse (TKP) og kommunal landspensjonskasse (KLP). Reguleringspremien er betydelig lavere enn anslått. Dette påvirker likevel ikke resultatet til bykassen, siden premieavviket (forskjellen mellom innbetalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad) vil bli omtrent tilsvarende mindre positiv.

Kostnadene til å dekke AFP-ordningen kan bli noe lavere enn budsjettet, men jeg vurderer at anslaget er beheftet med så stor usikkerhet at jeg velger å holde fast på det opprinnelige budsjettet.

Lønnsoppgjøret

Lønnsoppgjørene for de fleste ansatte er nå ferdig, og bevilgningen som er avsatt for å dekke lønnsoppgjørene vurderes til å være tilstrekkelige.

3. SYKEFRAVÆRSUTVIKLING OG DET INTERNE ARBEIDSMARKEDET

3.1 SYKEFRAVÆRSUTVIKLING VED UTGANGEN AV 2. TERTIAL 2009

Tallgrunnlaget

Statistikken som her presenteres omfatter kun sykefravær som gjelder den enkelte arbeidstaker. Det betyr at annen type fravær, som for eksempel fravær pga barns sykdom, ikke inngår. Ved sammenligning over tid må det tas hensyn til organisatoriske endringer. I denne rapporten gjelder dette spesielt virksomhetsområdet Helse og velferd. Organiseringen innenfor dette området er så forskjellig fra 2008 til 2009 at tallene for disse årene ikke er sammenliknbare, med unntak av tallet for hele virksomhetsområdet.

Tabell 3.1 viser sykefraværet for 2. tertial 2009 sammenlignet med 2. tertial 2008 for hele kommunen og i forhold til virksomhetsområde.

Tabell 3.1.1 Fraværspersent 2. tertial 2008 og 2009 fordelt på tjenesteområder. Prosent.

Virksomhetsområder	2. tertial 2008 ¹⁾	2. tertial 2009	Differanse i prosentpoeng
<u>Byutvikling</u>	10,4	10,0	-0,4
<u>Kultur</u>	6,0	6,7	+0,7
<u>Oppvekst og utdanning</u>	9,1	9,0	-0,1
Skoler	8,0	7,2	-0,8
Barnehager	11,6	11,6	0,0
Barne- og familietj.	7,3	8,9	+1,6
<u>Helse og velferd</u>	12,7	12,1	-0,6
Tjenester for personerm/hedsatt funksjonsevne		11,2	
Helse og omsorgstj. for eldre		13,3	
Oppfølgingstjenester		9,4	
Forvaltningstjenester		9,8	
<u>Rådmannen og int. tjenester</u>	9,7	6,3	-3,4
<u>Diverse²⁾</u>		9,0	
Hele kommunen	10,1	9,9	-0,2

¹⁾ Det foreligger ikke tertialtall for 2008. Som sammenligningsgrunnlag for 2008 benyttes derfor et estimert tertialtall der august er inkludert.

²⁾ "Diverse" omfatter bl a lærlinger og DIA (det interne arbeidsmarkedet)

Det totale sykefraværet i Trondheim kommune pr. 2. tertial 2009 er 69 407,7 dagsverk av 698 467 mulige. Dette gir en fraværspersent på 9,9 prosent som er 0,2 prosentpoeng lavere enn i 2. tertial 2008. Dette betraktes som en svak, men positiv nedgang.

Alle virksomhetsområder unntatt Kultur har redusert sitt sykefravær sammenliknet med 2. tertial 2008. Selv om fraværet på Kultur har økt, er dette blant områdene med lavest fravær. Innen Oppvekst og utdanning har skolene redusert fravær, barnehagene har et stabilt fravær mens Barne- og familietjenesten har hatt en markant økning i fraværet i siste tertial. Helse og velferd er det virksomhetsområdet som har høyest sykefravær, men har redusert sitt fravær med 0,6 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2008. Størst positiv endring i sykefraværet ser vi på området Rådmannen og interne tjenester med en nedgang på 3,4 prosentpoeng, fra 9,7 til 6,3 prosent.

Trondheim kommune

Variasjon i sykefraværet etter kjønn og alder

Tabell 3.1.2 Sykefravær for hele kommunen og virksomhetsområdene fordelt på kjønn og alder pr. 2. tertial 2009.

Kjennetegn	Byutvikl.	Kultur	Oppvekst og utd.	Helse og velferd	Rådmannen og int. tjenester	Diverse	Hele TK
Kvinner	13,2	6,2	9,9	13,1	7,9	10,2	11,2
Menn	7,5	7,7	5,4	8,1	3,7	5,1	6,4
0-29	7,2	4,3	2,8	10,9	1,7	8,3	8,8
30-49	9,2	4,9	8,9	11,8	6,7	7,1	9,6
50+	11,2	9,5	9,7	13,1	5,3	13,1	10,9
Totalt	10,0	6,7	9,0	12,1	6,3	9,0	9,9

Som det fremgår i tabell 3.1.2 er det stor forskjell på sykefraværet mellom kvinner og menn, med henholdsvis 11,2 og 6,4 prosent. Størst sykefravær blant kvinner finner vi innenfor Byutvikling med 13,2 prosent og Helse og velferd med 13,1 prosent, og lavest innenfor Kultur med 6,2 prosent. Fraværet blant menn er størst i kategorien Helse og velferd med 8,1 prosent, og lavest innenfor Rådmannen og interne tjenester med 3,7 prosent. Størst variasjon mellom kjønnene finner vi innenfor Byutvikling med nærmere 6 prosentpoeng.

Når det gjelder sykefravær etter alder for hele Trondheim Kommune ser vi at de yngste har et lavere fravær enn de eldste, der differansen er 2,1 prosentpoeng.

Sett i forhold til virksomhetsområde ser vi en stor variasjon både mellom områdene og blant de ulike alderskategoriene innenfor de ulike områdene. For alle aldersgruppene er det høyest sykefravær innenfor Helse og velferd. Størst forskjell i sykefraværet mellom aldersgruppene finner vi innenfor Oppvekst og utdanning hvor differansen er 6,9 prosentpoeng mellom den yngste og eldste aldersgruppen. Blant de under 30 år og de over 50 år finner vi det laveste fraværet hos Rådmannen og interne tjenester. For de mellom 30 og 49 år er det laveste fraværet innenfor Kultur. De under 30 år innenfor Diverse har et høyere sykefravær enn de mellom 30 og 49 år.

Sykefraværet i andre ASSS kommuner¹

Sammenliknet med andre ASSS - kommuner for 2. kvartal 2009², er det bare Tromsø som har høyere sykefravær enn Trondheim kommune med henholdsvis 11,8 og 10,2 prosent pr 2. kvartal 2008 og 2009. Forskjellen mellom disse to byene er at mens Tromsø har økt sitt fravær med 0,8 prosentpoeng sammenliknet med 2. kvartal 2008, har Trondheim redusert sitt fravær med 0,2 prosentpoeng. Sandnes, Fredrikstad og Kristiansand har også økt sitt fravær, men i mindre grad enn Tromsø. Oslo og Bærum har som Trondheim en svak nedgang i fraværet med 0,3 og 0,5 prosentpoeng, mens Bergen har redusert sitt fravær med 0,8 prosentpoeng. Stavanger kommer best ut med 7,3 prosent sykefravær.

Et moment som kan være av betydning når vi sammenlikner sykefraværet mellom kommunene, er at innrapporteringssystemene av fravær kan være ulik fra kommune til kommune. Dette betyr at vi ikke ukritisk kan sammenlikne direkte, men at tallene indikerer hvordan fraværet er mellom de største byene i Norge.

¹ ASSS står for aggregerte styringsdata for samarbeidende storkommuner. Følgende kommuner er med i samarbeidet: Fredrikstad, Bærum, Drammen, Kristiansand, Sandnes, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø.

² Det foreligger ikke sammenlignbare tertialtall på sykefravær, kvartalstall for 2008 og 2009 er derfor benyttet.

Trondheim kommune

Fraværsmønster – dvs. sykefravær etter varighet

Tabell 3.1.3 Fraværspersent etter fraværslengde 2. tertial 2009.

Virksomhetsområder	Arbeidsgiverper. Fravær 1-16 dager	Sykefravær 17-56 dager	Sykefravær > 56 dager	Totalt
Byutvikling	2,0	2,5	5,5	10,0
Kultur	1,5	2,0	3,2	6,7
Oppvekst og utd.	2,1	2,0	4,9	9,0
Helse og velferd	2,3	2,6	7,2	12,1
Rådmannen og int. tjenester	1,6	1,8	2,9	6,3
Diverse	2,0	2,0	5,0	9,0
Hele kommunen	2,1	2,2	5,6	9,9

Tabell 3.1.3 viser at av et samlet fravær på 9,9 prosent i 2. tertial, utgjør fraværet i arbeidsgiverperioden 2,1 prosent av mulige antall dagsverk (698 467 dagsverk). Kategorien 17 – 56 dager utgjør 2,2 prosent, mens sykefraværet over 56 dager utgjør 5,6 prosent av antall mulige dagsverk.

Tabellen viser variasjoner mellom virksomhetsområdene når det gjelder fraværspersent etter fraværens lengde. Omfanget av fravær i arbeidsgiverperioden er nokså likt, hvor områdene Kultur og Rådmannen og interne tjenester ligger lavest med 1,5 og 1,6 prosent. Fraværet som utgjør 17 – 56 dager har heller ikke de store variasjonene, men Byutvikling og Helse og velferd har høyere fravær enn de andre områdene.

De største forskjellene gjør seg utslag i de lange fraværene (>56 dager). Helse og velferd og Byutvikling skiller seg ut med henholdsvis 7,2 og 5,5 prosent.

Tiltak for å redusere sykefraværet i Trondheim kommune

Hva påvirker sykefravær?

Det vi generelt kan si påvirker sykefravær i *negativ* forstand både ut fra kjennskap til arbeidsmiljøarbeid i Trondheim kommune og litteratur på området, er *blant annet* omstillingsprosesser som ikke gjennomføres ”godt nok”. Andre forhold som kan påvirke sykefraværet er enheter hvor ledere har ansvar for mange ansatte (over 20 – 25), lite medvirkning, dårlig organisering av arbeidsoppgavene, dårlig psykososialt arbeidsmiljø, mangelfull bruk av hjelpemidler, den enkeltes holdninger til fravær og mangelfull/dårlig ledelse.

Hva har vi gjort så langt?

Det er i tidligere saker redegjort for en rekke tiltak og prosjekter som retter seg mot å redusere sykefraværet i kommunen, f.eks Forflytningsprosjekt, Styrk, Sykefraværssinnsatsen, Kvalitetskommuneprosjektet og Gravidprosjektet. Det vi ser her er at fokus på forbedringer i arbeidsmiljøet gjennom prosesser for de ansatte har positiv effekt på sykefraværet. Tydelig og systematisk oppfølging av sykmeldte gir også effekt, i tillegg til en gjennomarbeidet og implementert sykefravær rutine. Dette er tiltak som også er gjennomført med gode resultater i enheter som ikke har vært med i blant annet sykefraværssinnsatsen. Arbeidet med å redusere sykefraværet er forankret i årets lederavtale da alle

Trondheim kommune

enhetsledere skal identifisere, styrke og utvikle nærværsfaktorene i sine enheter. I tillegg skal enhetene utvikle fraværsrutiner – samt diskutere og implementere normer for fravær. Trolig vil dette være tiltak som på sikt vil gi positiv effekt på sykefraværet. Det siste året er følgende nye tiltak satt i gang:

Hygiene

Det har vært gjennomført et hygieneprosjekt i enkelte barnehager hvor det foreslås tiltak innenfor hygiene som kan redusere korttidsfraværet (1 – 16 dager). Når vi sjekker utviklingen i korttidsfraværet i de barnehagene som var med i prosjektet, ser vi at fraværet har blitt redusert i 3 av 6 barnehager (2. kvartal 2009 sett opp mot 2. kvartal 2008). Reduksjonen i fraværet i disse 3 barnehagene er større enn reduksjonen for alle barnehagene samlet (0,5 prosentpoeng lavere fravær i 2. kvartal 2009 enn 2. kvartal 2008). Dette kan være en indikasjon på at fokus på hygiene kan være en medvirkende årsak til reduksjon i korttidsfraværet.

Nærværsverktøy

Arbeidsmiljøenheten har utviklet et verktøy som enhetene kan ta i bruk for å jobbe med nærvær. Verktøyet skal være en hjelp til enhetsledere i forhold til lederavtalens felles resultatmål 2.1.2 og enhetenes arbeidsmiljøgrupper (AMG) i arbeidet med Trondheim kommunes HMS - handlingsplan for 2009. Nærværsverktøyet er gjort kjent gjennom introduksjonskurs, noe som fortsetter utover høsten. Mange enheter har meldt seg på kursene, samt at Arbeidsmiljøenheten har gitt bistand direkte mot enkeltenheter. Det som har vakt spesiell interesse er fokuset på "Jeg – faktorene". Hovedbudskapet her er at det ikke bare er arbeidsmiljøet som påvirker oss og arbeidsdagen vår, men også det som skjer med oss mens vi har arbeidsfri.

Veileder i konsekvensanalyse

For å kunne gjennomføre gode omstillingsprosesser har Arbeidsmiljøenheten utarbeidet en veileder i konsekvensanalyse som skal brukes på rådmannsnivå. Denne tar utgangspunkt i en analyse av budsjettvedtak som kan medføre utfordringer i arbeidsmiljøet. Det skal også utarbeides en veileder i konsekvensanalyse som kan brukes på enhetsnivå.

Ergonomi og pedagogikk

Sykefraværet er høyt i barnehagene, og disse har nå tilbud om å få bistand fra Arbeidsmiljøenheten omkring temaet ergonomi. Konseptet går ut på å se sammenhengen mellom ergonomi og pedagogikk. Metoden vil gi barnehagene hjelp til utvikling av gode arbeidsstillinger for de ansatte for derigjennom å forebygge sykefravær.

Fremtidige tiltak?

Rådmannen vil redegjøre for fremtidige tiltak i arbeidet med sykefraværet i sak til formannskapet i løpet av høsten 2009.

3.2 STATUS OMSTILLING OG OVERTALLIGHET I TRONDHEIM KOMMUNE 2. TERTIAL 2009

For å komme i økonomisk balanse er det i 2009 gjennomført en rekke nedbemanningstiltak på enhetene i Trondheim kommune. Et sentralt tiltak for å løse omstilling og overtallighet i kommunen er etableringen av "Det interne arbeidsmarked" (DIA). Formålet er å formidle ansatte som av ulike grunner er overtallige, til ny fast stilling.

Trondheim kommune

Hittil i 2009 har 482 ansatte (391 årsverk) vært innom DIA. 180 av disse ansatte(139 årsverk) er formidlet til fast stilling.

Så langt det er mulig brukes ansatte i DIA til å dekke kommunens behov for vikarer. Disse blir lønnet av den enheten de vikarierer på.

Alle ansatte som er omfattet av DIA og som mottar lønn, utfører sin arbeidsplikt. Der hvor DIA har lønnsansvar blir den enkelte tjenesteplassert etter avtale med en enhet i påvente av ledige stillinger, eller som arbeidsutprøving med tanke på ny type stilling. Enhetene sørger for best mulig utnyttelse av arbeidsressursen.

Tabell 3.2.1 Antall kommunalt ansatte som er omfattet av DIA, fordelt på ulike kategorier. Status ved månedsslutt for perioden mai-august 2009

	30.apr	31.mai	30.jun	31.jul	31.aug
Overtallige	219	225	232	247	233
Attførte	49	44	48	44	40
Omplasseringer	33	32	27	28	29
Fast tjenesteplassert med økonomisk bistand fra DIA	41	45	48	49	51
Totalt	342	346	355	368	353

Definisjoner:

Overtallige – de som ikke lenger har fast tjenesteplassering grunnet omstrukturering eller tilpassning til budsjettendringer på enhetene.

Attførte – de som av medisinske årsaker er omskolert fra en type stilling til en annen.

Omplasseringer – de som av ulike årsaker må omplasseres fra opprinnelig enhet.

Fast tjenesteplassert med økonomisk bistand fra DIA – I noen tilfeller formidles den ansatte til en annen type stilling med lavere lønn. Den ansatte har da etter Hovedtariffavtalen krav på å beholde lønn i tråd med opprinnelig stilling. I disse tilfellene dekker DIA lønnsdifferansen i inneværende budsjett år.

Som det fremgår i tabell 3.2.1 har antall ansatte som er omfattet av DIA økt fra 342 personer 30. april til 353 personer 31. august, en økning på totalt 11 ansatte. Gruppen overtallige har økt med 24 personer, attførte en nedgang på 9 personer, omplasseringer en nedgang på 4 personer, og de som er fast tjenesteplassert med økonomisk bistand fra DIA har økt med 10 personer.

Blant de ansatte som er omfattet av DIA i august er 82 prosent kvinner og 18 prosent menn. Pr. 1. januar var fordelingen blant alle ansatte i Trondheim kommune henholdsvis 76 og 24 prosent. Den relativt høye kvinneandelen i DIA skyldes at flest overtallige så langt i år er meldt fra Helse- og velferdssektoren.

Sett i forhold til alder er den største andelen i aldersgruppen 35-49 år (43 prosent). 25 prosent er i aldersgruppen 20-34 år og 27 prosent i aldersgruppen 50-59 år.

Sett i forhold til virksomhetsområde er den største andelen fra Helse- og velferdssektoren med 42 prosent, 27 prosent er fra Oppvekst- og utdanningssektoren og 27 prosent er fra nedleggelsen av vikartjenesten.

Sett i forhold stillingskategori (som kan være en indikasjon på kompetansenivå) er 47 prosent faglærte. De fleste av disse er hjelpepleiere og merkantilt ansatte. 42 prosent har høgskoleutdanning og 10 prosent er ufaglærte. Blant de med høgskoleutdanning kommer 49 prosent fra oppvekst og utdanning (19 lærere/adjunkter, 8 førskolelærere, 6 barnevernspedagoger), 28 prosent fra vikartjenesten (11 lærere, 9

Trondheim kommune

sykepleiere, 6 vernepleiere) og 18 prosent fra Helse og velferd (4 miljøterapeuter, 5 sykepleiere og 4 vernepleiere).

Av alle de 42 lærerne som ble forhåndsmeldt til DIA våren 2009, er 15 plassert i nye faste stillinger og 27 i vikariat ut skoleåret 09/10. Det er kun 3 nylig tilmeldte lærere som ikke er plassert pr. i dag.

Tabell 3.2.2 Totale kostnader for DIA pr måned. Tall i 1000 kroner

	30. apr	31. mai	30. jun	31. jul	31. aug	4. sep	Totale kostnader 2. tertial 2009
Antall hvor DIA har direkte lønnsansvar	151	140	139	148	154	155	
Totale kostnader	4 700	4 300	0	3 200	3 100	3 100	9 600

Antall ansatte som DIA har direkte lønnsansvar for, hvor lønn ikke kan dekkes av ordinære enheter, har økt med 4 ansatte fra 30. april til september. Totale kostnader gikk ned med 1,6 millioner kroner, mye av nedgangen skyldes økt vikarbehov i sommer månedene samt økte sykelønns refusjoner (4,2 mot 1,7 millioner kroner i 1. tertial). I juni er kostnadene satt til 0 grunnet ferieavviklingen.

Totale kostnader for DIA er ved utgangen av september på 28,6 millioner kroner.

Utgifter til lønnsrefusjoner har fra april til september økt med 0,15 millioner kroner pr. mnd.

DIA ivaretar primært formidling og arbeidsutprøving. Rådmannen vurderer løpende ulike virkemidler i omstillingsprosessene og vil fremme sak til formannskapet om dette i løpet av høsten.

4. STATUSRAPPORT INVESTERINGER

4.1 SKOLER

Tabell 4.1 Status investeringer innenfor skolebygg. Tall i millioner kroner

Investeringsobjekt/ Prosjekt	Vedtatt kostn.ramme	Forventet sluttkostnad	Avvik	Forventet ferdigst.	Kommentar
Byåsen skole	280,0	280,0	-		Inkl. flerbrukshall
Brannsikring	25,0	25,0	-		
PC og trådløst nettverk	10,0	10,0	-		
Forskriftstiltak og akutte behov	70,0	70,0	-	Løpende	
Inventar, tiltak funksjonshemmede	20,0	20,0	-	Løpende	
Flatåsen skole nedre bygg	80,0	80,0	-		Se kommentar
Nardo skole	185,0	190,0	-5,0		Se kommentar
Nye lov og forskriftskrav	22,5	22,5	-	Løpende	
Paviljonger	48,0	48,0	-		
Ranheim skole	255,0	255,0	-	aug. 2010	Under bygging.
Rosenborg skole m/idrettshall	275,0	275,0	-	nov. 2009	
Sunnland skole, miljøtiltak	1,0	1,0	-	febr. 2009	
Sum skoler	1 271,5	1 276,5	-5,0		

Flatåsen skole, nedre bygg

Nytt kostnadsoverslag for rehabiliteringen er 80 millioner kroner for hele rehabiliteringen. Prosjektet er

Trondheim kommune

prioritert innenfor Regjeringens tiltakspakke i tillegg til tidligere finansiering.

Nardo skole og barnehage

Dette prosjektet inkluderer både skole og barnehage, og den samlede, vedtatte rammen er på 185 millioner kroner. Det forventes en kostnadsoverskridelse på 5 millioner kroner på grunn av ytterligere tiltak når det gjelder ENØK og miljø. Overskridelsen finansieres innenfor vedtatt ramme til ENØK og andre tilskudd.

4.2 BARNEHAGER

Tabell 4.2 Status investeringer innenfor barnehager. Tall i millioner kroner

Investeringsobjekt/ Prosjekt	Vedtatt kostn.ramme	Forventet sluttkostnad	Avvik	Forventet ferdigst.	Kommentar
Brannhaugen	30,0	30,0		aug. 2009	
Elgeseter barnehage	35,0	35,0	-		Ferdig mai 2008
Frostavn. barnehage	8,4	8,4	-		Se kommentar
Kattem midlert. barnehage	3,0	3,0	-		Midlert. utvidelse
Kattem, Risvollan, Moltmyra, Munkvoll	75,0	75,0	-		Under planlegging
Kystadåsen barnehage	23,0	23,0	-		Ferdig august 2008
Utleir øst	35,0	35,0	-	aug. 2009	
Nordre Flatås barnehage	40,0	40,0	-	aug. 2010	
Persaune rehabilitering	10,0	10,0	-		
Rosenborg park barnehage	26,0	26,0	-	aug. 2009	
Sjetne utvidelse	10,0	10,0	-		Kjøp for utvidelse
Permanentgjøring av midlert. barnehager	97,0	97,0	-		
Ferista permanent	28,0	28,0	-		
Midlertidige barnehager	10,5	10,5			
Miljørettet helsevern	45,0	45,0	-	Løpende	
Nye lov og forskriftskrav	11,0	11,0	-	Løpende	
Valseth rehabilitering	15,0	15,0	-		Ferdig februar 2009
Skifte barnehagejord	5,5	5,5	-		
Småbarnsplasser	2,0	2,0	-		
Brannsikring	4,0	4,0	-	Løpende	
Tomtekjøp	12,0	12,0	-		
Sum barnehager	525,4	525,4	0,0		

Kjøp og permanentgjøring av midlertidige barnehager

Noen av de midlertidige barnehagene skal kjøpes, og tiltak i forbindelse med permanentgjøring gjennomføres. Investeringskostnader ved etablering av midlertidig barnehage inkluderes innenfor denne rammen, og påvirker dermed rammen for midlertidige barnehager. Permanentgjøringen gjelder Hårstad, Brøset, Kulsås, Romolslia og Furutoppen.

Midlertidige barnehager

Fem av barnehagene innen denne rammen blir permanente og kostnadene overføres prosjekt for permanentgjøring. Resterende ramme gjelder Sagmoen, Iilsvika og Okstad(-skole). Iilsvika og Sagmoen forutsettes permanentgjort.

Frostaveien barnehage

Trondheim kommune

Fungerer som midlertidige lokaler for en barnehage i Weidemannsveien ut 2009. Det vil påløpe ytterlige kostnader ut året i forbindelse med tilpasninger i deler av bygget for ny leietaker, Avanti (dagtilbud Østbyen).

4.3 HELSE- OG VELFERDSSENTER

Tabell 4.3 Status investeringer helse- og velferdssentra. Tall i millioner kroner

Investeringsobjekt/ Prosjekt	Vedtatt kostn.ramme	Forventet sluttkostnad	Avvik	Forventet ferdigst.	Kommentar
Brannsikring sykehjem	11,7	11,7	-		
Brannsikring omsorgsboliger	7,0	7,0	-		
Inventar og utstyr	8,0	8,0	-		
Kattem helse og velferdssenter	180,0	180,0	-	jan.2010	
Leistad helsehus	47,0	47,0	-	2010	
Lov- og forskriftskrav	6,0	6,0	-	Løpende	
Ombygginger	24,0	24,0	-	Løpende	
Telefonsentral	0,5	0,5	-		
Vannbåren varme sykehjem	15,0	16,0	-1,0	Løpende	Se kommentar
Øya sykehjem	682,0	682,0	-		
Sum sykehjem og omsorgsboliger	981,2	982,2	-1,0		

Vannbåren varme sykehjem

Omlegging til vannbåren varme ved 4 sykehjem. Brundalen, Søbstad og Bromstad er allerede gjennomført. Ilevollen fullføres i løpet av 2009. Det er forventet et avvik på 1,5 millioner kroner i forhold til vedtatt kostnadsramme. Avviket finansieres innenfor vedtatt investeringsramme.

4.4 BOLIGER

Tabell 4.4 Status investeringer boliger. Tall i millioner kroner

Investeringsobjekt/ Prosjekt	Vedtatt kostn.ramme	Forventet sluttkostnad	Avvik	Forventet ferdigst.	Kommentar
Åsheimveien 7	30,0	30,0	-	2010	
Uståsen 28	15,0	15,0	-	2010	
Tonstadbrinken 20	30,0	30,0	-	2010	
Tonstadbrinken øst	30,0	30,0	-		
Søbstadveien 17	24,7	24,7	-	2010	
Skjermvegen 45	30,0	30,0	-	2010	
Ranheimsveien 149	30,0	30,0	-	2009	
Klæbuveien 209	29,3	29,3	-	2010	Mottatt anbud
Skjermvegen 54	15,0	15,0	-		Ferdig mars 2009
Havsteinekra 13	32,5	33,2	-0,7		Se kommentar
Kjøp bolig og mindre prosjekt	124,0	124,0	-		
Oppgradering bolig	26,3	26,3	-	Løpende	
Gjenkjøp bolig	10,0	10,0	-	Løpende	
Sum boliger	426,8	427,5	-0,7		

Havsteinekra 13

Avviket finansieres innenfor vedtatt investeringsramme.

4.5 TEKNISKE TJENESTER**Tabell 4.5** Status investeringer tekniske tjenester. Tall i millioner kroner

Investeringsobjekt/ Prosjekt	Vedtatt kostn.ramme	Forventet sluttkostnad	Avvik	Forventet ferdigst.	Kommentar
Avløpsnett	106,9	107,7	-0,8	Løpende	
Avløpsrensing	33,6	33,6	0,0		
Bolig og næring	167,3	166,4	0,9	Løpende	
Grønt	12,2	12,2	0,0	Løpende	
Jonsvannsveien forlengelse	26,1	25,7	0,4		
Vann	112,4	117,2	-4,8	Løpende	
Veg	34,5	36,3	-1,8	Løpende	
	493,0	499,1	-6,1		

Avvik finansieres innenfor vedtatt kostnadsramme.

Hegstadmoen avfallsanlegg

I planen for Hegstadmoen som har vært behandlet av bystyret (sak 180/07 og sak 190/08), var det forutsatt at drift av deponier skulle være selvfinansierende. Ny informasjon om grunnforholdene ved Hegstadmoen tilsier at denne forutsetningen er endret. Rådmannen vil legge fram en ny sak for bystyret om situasjonen og konsekvensene når endelig rapport vedrørende grunnforholdene foreligger.

4.6 ANNEN INVESTERINGSAKTIVITET

Tabell 4.6 Status investeringer annen aktivitet. Tall i millioner kroner

Investeringsobjekt/ prosjekt	Vedtatt kostn. ramme	Forventet sluttkostnad	Avvik	Forventet ferdigst.	Kommentar
Analysesenteret	8,0	8,0	-	Løpende	
ASBEST	4,0	4,0	-	Løpende	
Dalgård ishall, garderober	7,6	7,6	-		
Enslige mindreårige flyktninger	7,0	7,0	-		
ENØK	16,5	16,5	-	Løpende	
Feiebler	0,4	0,4	-		
IT fagsystem	28,8	28,8	-		
IT infrastruktur	21,1	21,1	-	Løpende	
Felles system IT	92,0	92,0	-		
E-løsninger	24,2	24,2	-		
Helsestasjoner	15,0	15,0	-		Under planlegging
Husebybadet	16,0	16,0	-	feb.10	
Kirker og kirkegårder	186,0	186,0	-	Løpende	
Idrett og friluftsliv	24,8	24,8	-	Løpende	
Kunstnerisk utsmykking	10,2	10,2	-	Løpende	
Kultur	9,8	9,8	-	Løpende	
Leangen idrettsanlegg	30,5	30,5	-	2011	
Leangen treningsishall	50,0	50,0	-	aug.09	
Likeretterstasjon	7,5	8,8	-1,3		Se kommentar
Lokaler for SEVO	9,0	9,5	-0,5		Se kommentar
Magnus den godes gt.	38,0	38,0	-	2009	
Maskiner bydrift	5,0	5,0	-	Løpende	
Ny brannstasjon	345,0	345,0	-		Utredningsfasen
Tempevn. 23. Ombygging	6,8		6,8		Se kommentar
Offentlige pålegg adm. og kulturbygg	7,0	7,0	-	Løpende	
Offentlige pålegg brannsikring adm og kultur	7,0	7,0	-		
Offentlige pålegg idrettsanlegg	5,6	5,6	-	Løpende	
Mellomvn 5	6,7	6,7	-		
Oppgradering SD-anlegg	8,0	8,0	-		
Produksjonsutstyr bygg	9,6	9,6	-	Løpende	
Post, arkiv og grafisk senter	0,3	0,3	-	Løpende	
Svartlamoen kultur- og næringsstiftelse	27,0	27,0	-	2009	
Sum enkeltprosjekt	1 034,4	1 029,4	5,0		

Likeretterstasjon for Gråkallbanen

Avviket skyldes på forhånd ukjente geotekniske forhold ved plasseringsområdet. Dette gjorde det nødvendig med ekstra utredninger og tiltak i forbindelse med stabilisering av grunnen. De opprinnelige kostnadsestimatene tok heller ikke høyde for kostnader ved å demontere og frakte den midlertidige likeretterstasjonen, byggelånsrenter eller en uvanlig høy prisstigning. Kostnadsoverskridelsen er en salgskostnad knyttet til salget av Hospitalsløkkan 20 og finansieres av salgsinntekter.

Tempeveien 23, ombygging for feietjenesten

I budsjettet for 2009 ble det orientert om at administrasjonen av feiervirksomheten og de aktivt utførende feierne skulle samlokaliseres. Ved rådmannens ferdigstilling av budsjettforslaget for 2009 var ikke ansvarslinjene mellom utleier og Trondheim kommune når det gjaldt fordelingen av investeringskostnaden og varigheten av leieforholdet, endelig avklart. Investeringsbehovet ble under mye usikkerhet estimert til 1

Trondheim kommune

million kroner, jf. side 224 i rådmannens forslag til budsjett for 2009. Ved en inkurie ble ikke denne anslåtte investeringskostnaden inkludert i kommunens lånebehov for 2009. Som følge av dette fins det derfor ikke noe lånevedtak for denne ombyggingen. Dette var man ikke oppmerksom på da prosjektet ble igangsatt.

Det ble i ettertid avklart at Trondheim kommune skal dekke alle ombyggingskostnadene ved prosjektet. Forventet sluttkostnad for ombyggingen av bygget er om lag 7 millioner kroner. Korrigert for momsrefusjon blir sluttkostnaden om lag 6 millioner kroner. Det betydelige avviket skyldes både høyere kostnader enn først forutsatt samt at kommunen har dekt hele ombyggingskostnaden. Grunnet de store ombyggingskostnadene er Trondheim kommunale feiervesen gitt en kontraktfestet leietid på 10 år med mulighet for forlengelse på 10 år. Totalt omfatter leieavtalen 568 m². Avskrevet over 20 år medfører ombyggingen månedlige kapitalkostnader på ca 745 kr/m². Med tillegg av basisleien til utleier på 800 kr/m² gir dette totale leiekostnader på 1545 kr/ m² (eks mva).

Trondheim kommunale feiervesen hadde ved inngangen av 2009 10,7 millioner kroner inntående ubrukt på fond. Det er beregnet at samlokaliseringen vil medføre en årlig økning i leiekostnadene på om lag 300.000 kroner og at låneopptaket knyttet til ombyggingen ikke vil gi noen umiddelbar effekt på gebyret.

Rådmannen ser at ovenstående forhold skulle vært avdekket og rapportert på et tidligere tidspunkt, og at det allerede i forbindelse med 1. tertialrapporten for 2009 skulle vært redegjort nærmere for avviket. Avviket skyldes svikt i oppfølgingen av de interne rutine og vil bli fulgt opp. Rådmannen vil gå konkret gjennom beslutningsprosessen i denne saken, og foreta en vurdering av de faktiske forhold. Det er selvsagt at rådmannen vil måtte fokusere på bevisstheten knyttet til rutine ved avvik. Konsekvensen av ovenstående er at det er behov for å øke låneopptaket knyttet til dette tiltaket, jf. forslag til innstilling.

Lokaler for SEVO (Haakon Magnussons gt.5)

Det er gjennomført mulighetsstudie. Endelig beslutning angående salg eller egen bruk forventes i forbindelse med sak om plassering av tilbud for voksenopplæring.

4.7 SALG AV EIENDOM

Det er budsjettet med eiendomssalg for 100 millioner kroner i 2009. Dette gjelder salg av Holtermannsveien 1. Salget vil sannsynligvis ikke bli gjennomført i 2009. Dette vil i så fall medføre økt lånefinansiering av investeringene.

4.8 AVSLUTTEDE PROSJEKT

Tabell 4.7 Avsluttede investeringsprosjekt. Tall i millioner kroner

Investeringsobjekt/ prosjekt	Regnskap 30.04.09	Prosjekt- kostnader	Bevilget/ finansiert	Avvik	Kommentar
Veg	3,5	3,9	4,3	-0,4	
Vann	3,9	4,4	4,2	0,2	
Avløp	0,8	0,8	0,7	0,1	
Grønt	0,5	0,5	0,5	-	
Bolig og Næring	0,5	0,5	0,5	-	
Sum tekniske områder	9,2	10,1	10,2	-0,1	
Nypvang barnehage	27,5	29,0	29,0	-	Se kommentar
Skjermveien barnehage	26,7	32,0	32,0	-	Se kommentar
Sum barnehager	54,2	61,0	61,0	0,0	
Barnebolig Katttem (Uståsen 32)	23,5	23,8	23,0	0,8	
Sum barne og familietjenesten	23,5	23,8	23,0	0,8	
Nærmiljø Utleira	1,5	1,5	1,5	-	
Toppfotballarena	1,0	1,0	1,0	-	
Sum enkeltprosjekt	2,5	2,5	2,5	0,0	
Sum avsluttede prosjekt	11,7	12,6	12,7	-0,1	

Nypvang barnehage

Nybygget har et bruttoareal på 788 m² tilrettelagt for 72 storbarn. Barnehagen har en fleksibel planløsning som gir mulighet for varierende fordeling mellom store og små barn.

Kommunen har ervervet tomt på 3.505 m² som er opparbeidet med lekeutstyr samt kunstnerisk utsmykking og 12 parkeringsplasser.

Prosjektet er gjennomført som planlagt iht. prosjektbeskrivelse, kravspesifikasjoner og maler for Trondheim kommune.

Skjermveien barnehage

Nybygget har et bruttoareal på 788 m² tilrettelagt for 72 storbarn. Barnehagen har en fleksibel planløsning som gir mulighet for varierende fordeling mellom store og små barn. Tomten er på 4.822 m² som er opparbeidet med lekeutstyr og kunstnerisk utsmykking og 7 parkeringsplasser.

Barnebolig sør, Uståsen 32

Barneboligen er totalt 730 m² BTA og er bygd i en etasje pluss delvis kjeller. Den er bygd for 6 barn med stort omsorgsbehov og mange ansatte. Hvert barn har et eget rom på cirka 20m², og to og to deler romslige bad. I tillegg er det felles oppholdsrom og personalarealer. Utearealene er tilrettelagt for beboerne.

Prosjektet er gjennomført i henhold til prosjektbeskrivelse og kravspesifikasjoner. Kostnadsøkningen skyldes prisstigning, uforutsette kostnader og mye oppfølging og tilpassing etter innflytting. Overskridelse finansieres innenfor vedtatt investeringsramme.

Trondheim kommune

[... Sett inn saksutredningen over denne linja](#)

Rådmannen i Trondheim, 28.09.2009

Carl-Jakob Midttun
kommunaldirektør

Hans Ole Rolfsen
rådgiver